

KAITSEMINISTEERIUM

KINNITATUD
Kaitseministri 24.01.2023
käskkirjaga nr 14

Kaitseministeeriumi valitsemisala
Programm
Sõjaline riigikaitse ja heidutus
2023-2026

Jaanuar 2023

Sisukord

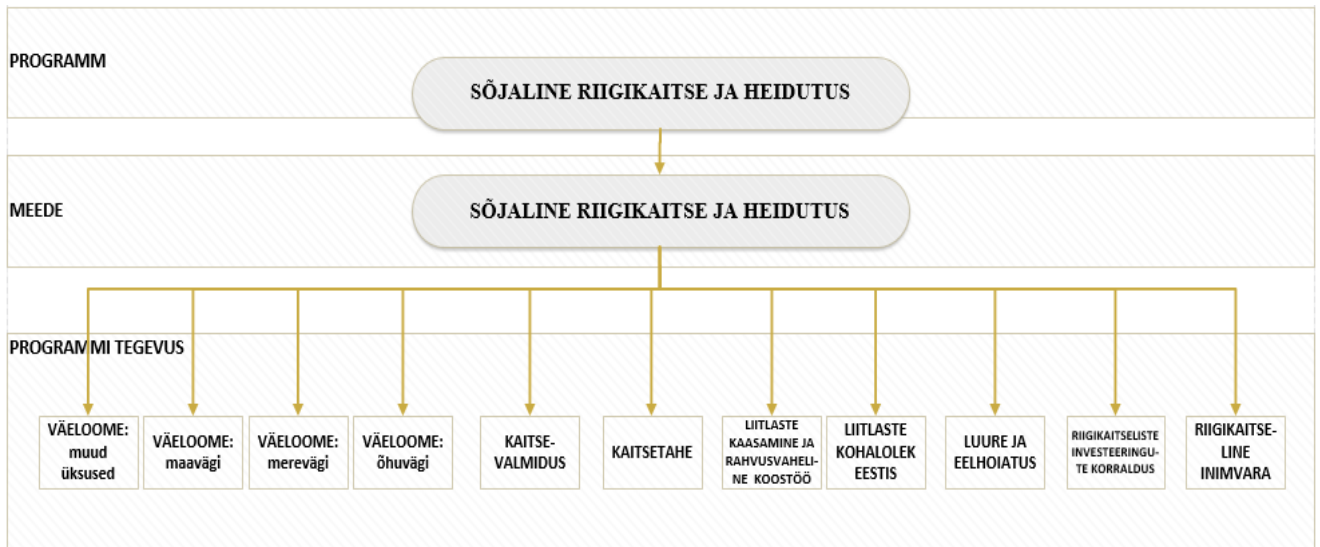
Sisukord.....	2
Programm Sõjaline riigikaitse ja heidutus.....	3
Väeloome	11
Programmi tegevus Väeloome: maavägi.....	11
Programmi tegevus Väeloome: merevägi.....	12
Programmi tegevus Väeloome: õhuvägi.....	12
Programmi tegevus Väeloome: muud üksused.....	12
Kaitsevalmidus.....	17
Programmi tegevus: Kaitsevalmidus	17
Programmi tegevus: Liitlaste kohalolek Eestis.....	19
Programmi tegevus: Kaitsetahe	20
Programmi tegevus: Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö.....	23
Programmi tegevus: Luure ja eelhoiatus	26
Programmi tegevus: Riigikaitseliste investeeringute korraldus	26
Programmi tegevus: Riigikaitseiline inimvara	29
Investeeringud.....	31

Programm Sõjaline riigikaitse ja heidutus

Programmi üldinfo

Tulemusvaldkond	Julgeolek ja riigikaitse
Tulemusvaldkonna eesmärk	Usutav heidutus sõjalise agressori vastu. Võime seista rünnaku vastu kogu ühiskonna tegevusega. Vajadusel kollektiivkaitse ja rahvusvahelise kriisiohje käire ja tulemuslik rakendumine
Valdkonna arengukava/	Riigikaitse arengukava 2022-2031
Programmi nimi	Sõjaline riigikaitse ja heidutus
Programmi eesmärk	Hoida ära Eesti vastu suunatud rünnakud ja tagada, et Eesti suudab end väliste ohtude vastu kaitsta.
Programmi periood	2023-2026
Peavastutaja (ministeerium)	Kaitseministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Kaitsevägi, Kaitseliit, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Kaitseressursside Amet, Välisluureamet, Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum
Kaasvastutaja ministeerium ja selle valitsemisala asutused (ühisprogrammi puhul)	Kaasvastutavad ministeeriumid puuduvad

Programm, meetmed ja programmi tegevused (skeem)

Programmil on üks meede, mis kordab programmi tasandit ja seda eraldi ei kirjeldata.

Programmi eesmärk, mõõdikud ja rahastamiskava

Programmi eesmärk: Hoida ära Eesti vastu suunatud rünnakud ja tagada, et Eesti suudab end väliste ohtude vastu kaitsta					
Programmi mõõdikud	2021* (tegelik)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
Üksused on mehitatud, varustatud ja välja õpetatud kooskõlas riigikaitse arengukava otsustega	Info juurdepääsu- piiranguga	Info juurdepääsu- piiranguga	Info juurdepääsu- piiranguga	Info juurdepääsu- piiranguga	Info juurdepääsu- piiranguga
Eestis paiknevad alaliselt liitlaste väed	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Sõjalise kaitse kulude tase SKPst NATO meetodi järgi (%)	2,06	>2,0	>2,0	>2,0	>2,0
Elanike valmisolek osaleda kaitse tegevuses	57%	>55%	>55%	>55%	>55%
Tegevväelaste arv aasta lõpul vähemalt	3459	3623	3660	3697	3735

Programmi tegevuse kulud	2023	2024	2025	2026
Väeloome: maavägi	199 300	255 172	169 168	259 500
Väeloome: merevägi	36 136	28 856	24 625	23 192
Väeloome: õhuvägi	28 168	27 551	30 260	29 470
Väeloome: muud üksused	353 965	534 467	468 686	235 776
Kaitsevalmidus	14 048	13 545	17 239	15 277
Liitlaste kohalolek Eestis	9 683	10 102	10 107	10 107
Kaitsetahe	30 553	27 575	27 952	30 842
Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	34 887	34 711	37 501	34 891
Luure ja eelhoiatus	51 513	53 803	55 749	55 043
Riigikaitseinvesteeringute korraldus	17 184	13 814	13 831	14 439
Riigikaitse inimvara	51 175	53 495	55 311	57 468
KOKKU	826 612	1 053 092	910 429	766 004

Hetkeolukorra lühianalüüs

Ukrainas käiv sõda kinnitab, et Eesti on kaitstav, kui meil on olemas selleks tahe, relvastus, väljaõppinud inimesed ja vajalikud varud. Ukraina sõda pole lõppenud, kuid juba praegu saab tõdeda, et Eesti riigikaitse otsused on olnud õiged – Ukraina kogemus on plaanitud võimete vajadust ja olulisust ainult kinnitanud. Lähtudes eelmisel aastal kinnitatud riigikaitse arengukavast, on tehtud valikud selliste võimete esmajärjekorras välja arendamiseks, et sõjalise kaitse suurendamine oleks võimalikult kiire ja suurima mõjuga.

Seoses Vene Föderatsiooni vägede koondumisega Ukraina piiridele ning julgeolekulukorra pingestumisega koostati koostöös Kaitseväe ja Kaitseministeeriumiga analüüs ning tehti ettepanekud Vabariigi Valitsusele kriisiks valmisoleku tugevdamiseks vajalike tegevuste algatamiseks. Vabariigi Valitsus otsustas selle tulemusel jaanuaris 2022 suunata kriisiks valmisoleku tugevdamiseks perioodil 2022-2025 Kaitseministeeriumi valitsemisalale täiendavad 339,5 miljonit eurot. Valdav osa selles rahadest kasutatakse laskemoona hangeteks ja selle ladustamiseks vajaliku taristu ehitamiseks.

24.03.2022 kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt Eesti sõjalise kaitse tugevduspakett tingituna Venemaa sõjalisest agressioonist Ukrainas. 2022. aasta lisaelarvega eraldati sellest 7,45 mln eurot tankitõrjevõime arenduseks ning 8,0 mln eurot liitlaste taristule, millega on kavas parandada Tapa RSOM ala ning Ämari lennubaasi tingimusi.

Koos Vabariigi Valitsuse otsustatud lisarahastuse pakettidega on oodatav keskmine kaitsekulu 2023-2026. perioodil 2,60%, ulatudes 2024. aastal suisa 2,97%-ni.

Jätkeb aktiivne töö NATO kollektiivkaitse tugevdamisel, muuhulgas töö uute kaitseplaanidega ning vägede valmiduse tõstmisega. 2021. aastal kiideti heaks kokku NATO uus heidutuse ja kaitse kontseptsioon, anti NATO peasekretärile ülesanne juhtida 2022 Madridi tippkohtumiseks valmiva strateegilise kontseptsiooni protsessi ning otsustati luua NATO DIANA innovatsiooni-initsiatiiv ja NATO innovatsioonifond. 2021. aastal kokku lepitu pinnal jätkub töö ka 2022. aastal.

Liitlaste kohalolek nii Eestis kui regioonis laiemalt on kasvanud alates 2022. aasta kevadest Venemaa sõjalise tegevuse tõttu Ukrainas. Tapal paikneb liitlaste lahingupataljon (NATO enhanced Forward Presence - eFP). 2022. aasta veebruaris otsustas Ühendkuningriik Ukraina sõja valguses saata Tapale lisanduva pataljoni suuruse üksuse ning Prantsusmaa panustas kontingendiga ka peale planeeritud eFP rotatsiooni lõppu. Kohalolevad liitlastüksused viisid Eestis läbi oma väljaõpet, võtsid osa suurõppusest SIIL ja olid integreeritud 1.jalaväebrigadi koosseisu.

Ämari lennubaasist jätkuvad 365/24/7 põhimõttel NATO õhuturbemissioon (NATO's enhanced Air Policing - eAP). 2021. detsembris alustas neljakuulist rotatsiooni Belgia ning 2022. märtsis Prantsusmaa. Seoses Venemaa sõjalise tegevusega Ukrainas jäi Belgia üksus Eestisse ka peale oma rotatsiooni lõppu teostama patrull-lende NATO's *enhanced Vigilance Activities* (eVA) raames. NATO üksuste vastuvõtmist, toetust ja õppuste läbiviimist Eesti territooriumil aitab toetada NATO staabielement (NATO Force Integration Unit – NFIU).

2021. aastal otsustati PPA laevastiku Kaitseministeeriumi valitsemisalasse üleandmine, mille eesmärk on tagada parem riigikaitseliste ja tsiviilülesannete täitmine nii rahu- kui ka kriisiolukorras. Senine PPA laevastik alustab oma tegevust Kaitseväe koosseisus 1. jaanuarist

2023. aastal, mis tähendab, et 2022. aasta jooksul toimuvad üleminekuks vajalikud ettevalmistused.

COVID-19 pandeemia mõjud väljaõppele tunduvad olema lõppenud, juba 2021. aastal toimus üksuste ja staapide väljaõpe määratud kujul, kuna Kaitseväge COVID-19 vaksineerimise protsent ajateenijate seas oli 94% ja tegevväelaste seas 98%. 2022. aastal on õppused käivitunud planeeritud mahus.

Üksuste varustamine ja hanked olid 2021. aastal löögi all kaupade liikumise tõrgete, tarneaegade pikenedamise ning spetsiifiliste komponentide saadavuse (elektroonika jt) tõttu, kuid ükski oluline hange ei jäänud ära ega ei tühistatud. 2022. aasta hanketegevuses on näha Ukraina sõja mõjusid seoses sõjatööstuse tellimuste hüppelise kasvuga ning ehitushindade kallinemisega 30% ja kohati kuni 70%.

Jätkub maaväe ja maakaitse kaudtule üksustes ja allüksustes Eestis arendatud digitaalse kaudtule ning automatiseeritud tulejuhtimise tarkvara TOORU arendus ja kasutuselevõtmine ning kaitseväge olukorrateadlikkuse süsteemi KOLT arendus ning kasutuselevõtmine. Samuti jätkub ümberrelvastumine uutele tankitõrje relvasüsteemidele SPIKE LR, liikursuurtükkidele K9, tankitõrje granaadiheitjatele Carl Gustav M-4, uutele 120mm miinipildujatele, uutele käsitulelrelvadele R-20 Rahe ning CV90 toetussoomukitele.

2021. aastal allkirjastati laevatõrje raketite leping, mille tarned ja relvad on baasiks uuele mereväe koosseisu loodavale divisjon 2 ehk rannikukaitse divisjonile. Samuti sõlmiti leping ning tarniti esimesed meremiinid. Laevatõrjeraketid ja meremiinid viivad Eesti meresõja uuele kvaliteetivõrrele, mida varasemalt ei ole Kaitseväge evinud.

2021. aasta novembri lõpus toimus lisaõppekogunemine Okas 2021, mille käigus harjutas kogu riigikaitse käsuaהל alates Vabariigi Valitsusest kuni reservväelasteni valmidust, otsuste langetamist ja tegutsemist kiiresti muutavas olukorras. Kontrolliti Kaitseväge ja Kaitseväe mobilisatsioonivalmidust ja harjutati mobilisatsioonijuhtimist. Õppusel formeeriti brigaadide reke- ja pioneeriüksused. Õppusel toimus väljaõppe raames koostöös PPA-ga ka piiri tugevdamine, mille eesmärk on ennetada ja tõkestada füüsilise takistusega ebaseaduslikku piiriületust rohkemates kohtades.

Eesti jätkab osalemist rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel, mis toetavad Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika eesmärkide saavutamist, kuid operatsioonidel osalemise maht on võrreldes RKAK 2031 kavandatud mahuga vähenemas seoses Eesti kontingendi naasmisega Malis ning senise operatsioonilise panuse reorganiseerimisega. Prantsusmaa juhitud koalitsioonis Malis oli seni suurim panus kokku kuni 95 kaitseväelasega. Suur muudatus oli NATO operatsiooni Resolute Support Mission Afganistanis lõppemine 2021. aastal, millelt Eesti kontingent naasis suvel 2021. Eesti alustas panustamist ühele uuele operatsioonile – Euroopa Liidu väljaõppemissioon Mosambigis.

Rahvusvahelises koostöös on 2022. aastal olulisemad eesmärgid seotud ettevalmistusega NATO tippkohtumiseks Madridis ning vajadusega eriti Ukraina sõja valguses NATO kollektiivkaitse arendamiseks vastavalt muutunud julgeolekuolukorrale. Lisavõimalusi ja väljakutseid pakub ka Soome ja Rootsi NATO-ga liitumise protsessi algatamine, mis nõuab meie seisukohtade täpsustamist ja selgitamist liitlastele. Lisaks on Eesti Balti koostöö eesistujariik, kus Eesti oluliseks ambitsiooniks on nii Valgevene põhjustatud hübriidkriisi kui

muutunud julgeolekuolukorra tõttu jõuda kokkuleppele omavaheliseks abi andmiseks sujuvalt ja kiirendatud korras.

Avaliku arvamuse uuringust nähtub, et üldine elanikkonna kaitsetahe on suurenenud. Kaitseliit on koos Kaitseministeeriumiga tegutsenud muukeelse elanikkonna sihipärase integreerimisega kaitsealastes tegevustega ning on alustatud uute tegevuste väljatöötamisega, mis mõjutaks muukeelse elanikkonna kaitsetahet positiivsemas suunas.

Kaitseliidu noorteorganisatsioonid on hõlmanud noori üle 50% eesti põhikooliastmega haridusasutustest ning eesmärk on seda suurendada veelgi.

Riigikaitseõpetuses on võetud suund suurendamiseks riigikaitseõpetust valdavalt muukeelsete kogukondadega koolides. Alates 2022 aastast on riigikaitseõpetuse laagrite korraldus üle viidud Kaitseliidu alla, mis tõstab laagrite administratiivset kvaliteeti ning sisu.

2021. aastal asus ajateenistusse 3165 kutsealust, mis oli vähem kui sihttase (3500). Samas positiivsena saab välja tuua, et ajateenistusse asus rekordarv naisi – 60, mis oli 1,9% ajateenijates. 2021. aastal alustas Kaitseväe Akadeemias ohvitseri õpinguid rekordarv (92) kadetti – see kinnitab jätkuvat suurt usaldust Kaitseväe kui tööandja suhtes.

2021. aastal uuendatud teadus- ja innovatsioonipoliitika järgi jätkatakse riigikaitse toetamist teadus-arendustegevusega, panustades teadusuuringutesse poliitikakujunduseks, otsuste tegemiseks ja väelooma tõhustamiseks. Edendatakse sõjateadusi, jätkatakse doktoriõppe toetamisega ning kaasutakse NATO ja EL uurimiserühmadesse. Uus teaduspoliitika seostab valitsemisala teadus- ja arendustegevuse senisest enam põhieesmärkidega, on fokuseeritud ja suunatud riigikaitse rakenduslike ja innovaatiliste lahendite loomisele. Samuti määratletakse prioriteetsed tegevused ja suunad rahvusvahelise koostöö osas, et soodustada ja võimendada teadus- ja arendustegevuse ressurside kasvu. Loodud on selged mõõdikud sõjateaduste teadusmõjukuse arendamiseks. Erinevatesse projektidesse oli 2021. aastal kaasatud kokku 49 teadurit, valmis 64 teaduspublikatsiooni, kaitsti 1 kasulik mudel. Kaitsekulust eraldati 2021. aastal teadus- ja arendustegevuseks 4,8 mln eurot, mis moodustab ligikaudu 0,8% kogu kaitsekuludest.

2021. aastal uuendatud Eesti kaitsetööstuspoliitika keskendub Eesti ettevõtete ekspordi, tootearenduse ja innovatsiooni toetamisele. Juurde on tulnud uusi meetmeid nagu Euroopa Kaitsefond, samuti on alates 2023 loomisel NATO DIANA innovatsiooniinitsiatiiv, mis toetab kaitsetööstuse iduettevõtluse arengut.

Kavandatud tegevused 2023-2026

2023-2026 jooksul luuakse võimed, mis võimaldavad iseseisva kaitsevõime kiiret arendamist. Võtmetähtsusega on mitmikraketiheitjate (MLRS) ja keskmaa õhutorje üksuse loomine, 2. jalaväebrigaadi mehhaniseerimine, maakaitsetüksuste varustamine. Kogu taristu valdkond keskendub eelkõige uute võimetetoetamisele, ladustamisele ning hoiustamisele.

Samuti jätkatakse laevatorjeraketi üksuse arendamist, meremiinide kasutusele võtmist ning muude üksuste väljaõpet ning uue relvastuse kasutuselevõttu.

Vabariigi Valitsuse 2022. aasta jaanuaris ja märtsis täiendavate rahaeraldise tulemusena on kavandatud perioodil (2022-2025) mõlemasse brigaadi täiendavate liikursuurtükkide ja täiendavate tankitorjesüsteemide hankimine, laskemoonavarude suurendamine, lühimaa õhutorjesüsteemide soetus. Lisaks sellele parandatakse olukorrateadlikkust, suurendatakse maakaitsetüksuste mahtu kuni 20 000 inimeseni ning hangitakse varitsevat ründemoona. Liitlaste vastuvõtuks luuakse täiendav taristu Tapa linnakusse.

Kohalike omavalitsuste teadlikkuse tõstmiseks riigikaitsealistest ülesannetest ja nende rollist sõja korral, viiakse läbi erinevas formaadis riigikaitseminare koostöös teiste riigiasutustega. Ühtlasi on seatud eesmärgiks riigi poliitilisele tasandile riigikaitsealistel teemadel õppuste korraldamine vähemalt kahel korral aastas.

Vastuvõtva riigi suutlikkuse tõstmiseks töötatakse edasi vajalike infrastruktuuri lahenduste tagamisega, et toetada liitlaste pikemaajalist kohalolu Eestis, sh tuginedes NATO kaitsehoiakut toetavatele lahendustele, mis on tingitud Venemaa sõjalisest tegevusest Ukrainas. Samuti on kavas lähtuda väljaõppevõimaluste parandamisel suuremamahuliste liitlasüksuste vajadustest tagamaks parendatud väljaõppe tingimused.

Valmiduse säilitamise eesmärgil on võetud suunaks vähemalt kahe lisaõppekogunemise korraldamine aastas. Lisaõppekogunemisi korraldatakse üksuste valmiduskontrolli eesmärgil, lisaks kontrollitakse riigikaitse käsuaehela toimimist Vabariigi Valitsuse otsuste langetamisest kuni kiirreageerimisstruktuuri reservväelaste kogunemiseni. Mõningatel juhtudel luuakse lisaõppekogunemisega täiendavat väärtus väljaõppe korraldamise näol sõltuvalt ülesehitusest.

Kaitseplaanide koostamise planeerivas faasis panustatakse viimase parima praktika ja õppetundide olemasolu loomisega lähiaja suurtematest kriisidest/sõdadest lähtuvalt. Peamise sisendina analüüsitakse 2022 aasta vältel riigiülesele Ukrainas toimuvat ning kohandatakse enda plaane ja ressursiplaneerimist sellele tuginedes

Jätkatakse parima kaitsevalmidusalase õigusliku kompetentsi pakkumist seadusloomes tagamaks õigusruumi toetuse kiirete ja aegkriitiliste otsuste vastuvõtmiseks.

Riigikaitseõpetuse läbiviimise materiaalseks tagamiseks hangitakse täiendavad vormikomplektid, võetakse kasutusele riigikaitseõpetuse toetuse taotlemise keskkond ning alustatakse uue riigikaitseõpetuse õpiku koostamisega. Jätkuvad Kaitseliidu baasil riigikaitseõpetuse laagrite läbiviimine.

Kaitseministeeriumis rakendatakse töösse Kaitsetahte ümarlaud, mis kaasab valitsusala ameteid ja organisatsioone ning tagab koostööformaadi, kus tutvustatakse kaitsetaht mõjutavaid tegevusi ning analüüsitakse tulemusi. Jätkatakse kaitsetahte parendamisega seotud MTÜ-e

toetamist Kaitseministeeriumi eelarvest. Samuti jätkatakse kaitsetahte avaliku arvamuse uuringuid.

Peamiseks noorte isamaalise kasvatuse arendajad ja läbiviijad on Kaitseliit ja tema allorganisatsioonid Kodutütred (KT) ning Noored Kotkad (NK). Selle eesmärk on NK ja KT rühmade arvu suurendamine põhikoolides ning organisatsiooniväliste inimeste kaasamine üritustele.

Liitlaste kaasamises ja rahvusvaheline koostöös sõltuvad tegevused 2023-2026 aastatel põhimõttelistest arengutest ja otsustest NATO kaitsehoiaku osas, mis võivad kaasa tuua muutusi liitlaste kohalolekus ja NATO juhtimisstruktuuris nii Eestis kui Balti regioonis laiemalt. Esiplaanil on koostöö ja koordineerimine NATO-ga liituvate naaberriikide Soome ja Rootsi, seda nii kahepoolses koostöös kui erinevates regiooni laiemalt hõlmavates formaatides (Balti-Põhjala koostöö, JEF). Eesti kaitseväe tugevdamiseks ja läbiharjutamiseks korraldatakse liitlastega ühiseid õppuseid, viiakse koos liitlastega ellu võimearendusprojekte, osaletakse rahvusvahelistel operatsioonidel ning tehakse koostööd partnerite, eriti Ukraina toetamisel.

Tegevteenistuspensionid ja muud sotsiaalsed tagatised on kaitseväelastele tagatud ning nende kulu on planeeritud konkreetse aasta eelarvesse. Võetakse vastu ja rakenduvad Kaitseväe seaduse muudatused. Rakendatakse uus tervisenõuetele vastavuse hindamise korraldus ning teostatakse mõjude järelhindamine. Ajateenistuse korralduses planeerimisperiodil muutusi ette ei nähta.

Oluliselt suuremat tähelepanu pööratakse sõjaaja ametikohale määratud isikutele. Suurendatakse sõjaaja juhtide teadlikkust riigikaitse hetkeseisust ja plaanidest läbi valdkondlike teabepäevade. Laiendatakse võimalusi reservis olevate isikute suhtlemiseks arendades kaitseväeteenistuse portaali.

Väeloome

Väeloome					
Eesmärk:	Riigikaitse arengukava elluviimisel järgitakse kokkulepitud ressursiraamistikku, võimed saavutatakse kiiresti ning võrreldes sarnaste riikidega suudab Eesti väge toota tõhusamalt.				
Kirjeldus:					
Mõõdikud	2022 (sihttase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
RKAK perioodi lõpuks (2031) on ette nähtud üksused valmis	86%	87%	88%	89%	90%
KMAK 2026 tulem		87%	91%	95%	97%

Lähtudes Vabariigi Valitsuse RES 2023-2026 koostamise ajal langetatud otsusest on väeloome riigieelarves jagatud väelike löikes neljaks programmi tegevuseks.

Programmi tegevus Väeloome: maavägi

Tegevuse eesmärk:	Tagatud on, et Kaitseväe sõjaline struktuur vastab tuleviku vajadustele ja maavägi on täiemahuliselt varustatud, mehitatud ja väljaõpetatud vastavalt Riigikaitse arengukavas kokkulepitule.				
Tegevuse kirjeldus:	Väeloome tegevus koondab Kaitseväe ja Kaitseministeeriumi teenuseid, mis on suunatud uute RKAK võimete ja üksuste loomisele alalhoidmisele ja väljaõppele maaväes. Samuti kajastuvad tegevuse all maaväe üksuste varustamiseks mõeldud kaitseotstarbeliste hangete kulud. Maaväe alla kuuluvad 1.jalaväebrigaad, 2.jalaväebrigaad ja sõjaline maakaitse. NATO Madridi kohtumise olulisima järelna läheb maavägi üle diviisi struktuurile.				
Tegevuse mõõdikud	2022 (algtase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
RKAK perioodi lõpuks (2031) ette nähtud maaväe väeüksused on valmis	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga

Programmi tegevus Väeloome: merevägi

Tegevuse eesmärk:	Tagatud on, et Kaitseväge sõjaline struktuur vastab tuleviku vajadustele ja merevägi on täiemahuliselt varustatud, mehitatud ja väljaõpetatud vastavalt Riigikaitse arengukavas kokkulepitule.				
Tegevuse kirjeldus:	Tegevus koondab Kaitseväge teenuseid, mis on suunatud uute RKAK võimete ja üksuste loomisele mereväes, ning mereväe üksuste alalhoidmisele ja väljaõppele. Samuti kajastuvad tegevuse all mereväe üksuste varustamiseks mõeldud kaitseotstarbeliste hangete kulud.				
Tegevuse mõõdikud	2022 (algtase)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
RKAK perioodi lõpuks (2031) ette nähtud mereväe väeüksused on valmis	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga

Programmi tegevus Väeloome: õhuvägi

Tegevuse eesmärk:	Tagatud on, et Kaitseväge sõjaline struktuur vastab tuleviku vajadustele ja õhuvägi on täiemahuliselt varustatud, mehitatud ja väljaõpetatud vastavalt Riigikaitse arengukavas kokkulepitule.				
Tegevuse kirjeldus:	Tegevus koondab Kaitseväge teenuseid, mis on suunatud RKAK võimete ja üksuste loomisele õhuväes, ning õhuväe üksuste alalhoidmisele ja väljaõppele. Samuti kajastuvad tegevuse all õhuväe üksuste varustamiseks mõeldud kaitseotstarbeliste hangete kulud.				
Tegevuse mõõdikud	2022 (algtase)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
RKAK perioodi lõpuks (2031) ette nähtud õhuväe väeüksused on valmis	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga

Programmi tegevus Väeloome: muud üksused

Tegevuse eesmärk:	Riigikaitse arengukava elluviimisel järgitakse kokkulepituid ressursiraamistikku, võimed saavutatakse kiiresti ning võrreldes samaste riikidega suudab Eesti väge toota tõhusamalt. Tagatud on, et Kaitseväge sõjaline struktuur vastab tuleviku vajadustele ja muud üksused on täiemahuliselt varustatud, mehitatud ja väljaõpetatud vastavalt Riigikaitse arengukavas kokkulepitule.
Tegevuse kirjeldus:	Tegevus koondab Kaitseministeeriumi, Kaitseväge, Kaitseliidu ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse teenuseid, mis on suunatud RKAK võimete ja üksuste loomisele ning üksuste alalhoidmisele ja väljaõppele muudes üksustes. Samuti kajastuvad tegevuse all üksuste, välja arvatud maaväe, mereväe ja

	õhuväe, varustamiseks mõeldud kaitseotstarbeliste hangete kulud. Muude üksustena kajastatakse kaitseväe juhtimisstruktuuri, küberväejuhatust, sõjaväepolitsein ja Toetuse väejuhatust. Siin kajastatakse ka üldisi väeloomet suunistavaid ja toetavaid teenuseid nagu väeloomepoliitika kujundamine ja riigikaitseliste infosüsteemide arendus, kaitsealane teadus- ja arendustegevus ning rahuaegse taristu alalhoidmine ja harjutusväljade tagamine.				
Tegevuse mõõdikud	2022 (algase)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
RKAK perioodi lõpuks (2031) ette nähtud muud väeüksused on valmis	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga

Madridi tippkohtumise tulemuste järgselt luuakse Kaitseväe koosseisu uues struktuuriüksus diviis, mille struktuur otsused tehakse RKAK 2031 täiendamise käigus vastavalt KVJ sõjalisele nõuandele.

Planeerimisperioodi jooksul luuakse Kaitseväe koosseisu mitmikraketiheitjate (MLRS) üksus, millega kaitseväe suureneb tuleulatus ja võime muutub regionaalseks vastase mõjutusvahendiks. Mitmikraketiheitjate süsteemid hangitakse kasutades mh Ameerika Ühendriikide kaitsealast abi. Võime loomiseks viiakse läbi relva-, juhtimissüsteemide ja laskemoona hange, õpetatakse välja meeskonnad ja rajatakse toetav taristu. Sama võime loomine on üks prioriteetidest ka Lätile ja Leedule ning sellega muutub see regionaalseks lahenduseks.

Alustatakse teise brigaadi manööverüksuste ja tankitõrjekompaniide soomustamisega. Kokku hangitakse ligikaudu 220 ratassoomukit, millest 133 on 6x6 soomukid ja 90 on 4x4 soomukid. 6x6 soomukid on peaaesjalikult mõeldud 2.jalaväebrigaadi veoautodel olevate jalaväepataljonide ümberrelvastamiseks. Soomukite kasutamine tõstab märgatavalt nende kaitstust käsitulirelvade ja kaudtule kildude eest ning tagab tunduvalt parema mobiilsuse võrreldes tänasega.

4x4 soomukitest suurem osa (40) on mõeldud jalaväeüksuste juhtkondade tänaste 6x6 soomukite välja vahetamiseks, mis vabanevad muudeks ülesanneteks. Ülejäänud (36) soomukitest on mõeldud brigaadide tankitõrjekompaniide relvameeskondadele, mis suurendab märgatavalt nende kaitstust ja mobiilsust võrreldes maastikuautodega.

VV RES otsustega eraldati täiendav rahastus keskmääõhutõrje üksuse loomiseks, mis tagab vähemalt kahe strateegilise tähtsusega maa-ala õhukaitse kopterite, lennukite ja tiibrakettide eest.

Eraldatati täiendavad vahendid kolmanda suurtükiväe üksuse loomise alustamiseks, mille sisulised otsused tehakse RKAK 2031 täiendamise käigus vastavalt KVJ sõjalisele nõuandele.

Kogu kaitseväe isikkoosseisule hangitakse piisavas koguses 3:1 kandesüsteeme koos kuuliplaatidega ning öövaatluseseadmed, termosüsteemid, lasersihikud.

Tarnes olevate laevatõrjerakettide juurde hangitakse täiendavat toetavat varustust. Lisaks sellele jätkub kaitseväe sidevõrgu (*EST mission network*) arendamine ning koostöös NATOga

valmib kallas-laev sidesüsteem, mis mõlemad aitavad oluliselt kaasa turvalisele sidepidamisele liitlastega. Samuti jätkuvad mõlema brigaadi suurtükiväepataljonide õhutõrjepataljonide arendamine. Lisaks hangitakse ka TBK¹ individuaalvarustust, mis ühtlasi tagab NATO poolt Eestile esitatud võimenõuded.

Uutes taristuarendustest keskendutakse peaasjalikult uute võimete toetamisele. Samas on tänaseks taristu ehituse hinnad oluliselt kallinenud (ca 30%) ning sellest tulenevalt tuli juba varem kokku lepitud taristukavast nihutada edasi 2027 aastasse Sõja- ja Katastroofimeditsiinikeskuse/Lahingukooli ehitus ning Riigikaitsemaja² valmimine.

2023. aastal valmivad üksuste toetuseks laod ja laskemoonahoidlad, laskemoona käitusala, tehnikahall Mereväe üksusele, Paldiski söökla laiendus, tehnika varjualused. Lisaks sellele valmib ka NATO Küberkaitse Kompetentsikeskuse laiendus ja kompensatsioonirahadest nn kompensatsiooniradarite taristu Ämaris ja Ida-Virumaal. Lõpule jõuab ka Rabasaare linnavõitluslinnaku ehitus. Linnakusse tuleb seitse erineva korruselisusega hoonet ning ligikaudu 1,7 km ühendusteet keskpõlügeni koos sillaga üle Soodla jõe. Koos kõikide uute ehitistega ja olemasolevate teede rekonstrueerimisega muutub küla tervikuna paljude väljaõppevõimalustega linnavõitluslinnaku kompleksiks. Linnak saab olema linnaruumi imiteeriv harjutuskoht, mis koosneb vajalike väljaõppe elementidega (aknad, ukсед, trepid jne) ehitistest. Alale on lähenemiseks tagatud ligipääs eri nurkadest ja külgedest ning linnaku hoonestus on kavandatud võimalikult mitmekesine (madalhoonestusala, kõrghoonestusala, tööstusala). Linnavõitluslinnakule iseloomulikuks osaks on lisaks hoonetele ka tihe tänavavõrk, mis teeb võimalikuks viia linnakus läbi võimalikult erinevaid väljaõppeharjutusi.

Kogu perioodi jooksul tagatakse tegeväelaste konkurentsivõimeline palgatase ning jätkatakse operatiivstruktuuri automaatrelevadega ümber relvastamisega ning hangitakse täiendavad kuulipildujad. Suurendatakse liikursuurtükide arvu brigaadides.

Planeerimisperioodi jooksul varustatakse 1.jalaväebrigaadi Scoutspataljon toetussoomukitega. 2023 aasta õppusel Kevadtormil toimub üksuse lahinguvõime perioodiline hindamine. Mehhaniseeritud jalaväepataljonid Viru ja Kalev hoiavad saavutatud lahinguvõimet ning jätkab reservüksuste ettevalmistamist. 2025. aastal viiakse õppuse SIIL raames läbi pataljonide lahinguvõime perioodiline hindamine. Tankitõrjekompanii hoiab 2021/22 väljaõppetsükli saavutatud lahinguvalmidust uute pikamaa tankitõrjeraketisüsteemidega „Spike LR“ tegutsemise võimet ning jätkab reservüksuste väljaõppega. Üksuse järgmine lahinguvõime hindamine toimub õppusel SIIL. Perioodil uuendatakse pioneeripataljoni väljaõppe dokumentatsiooni, hangitakse ja täiendatakse ja võetakse kasutusele uued varustuselemendid. Tagalapatljon tarbeks hangitakse erinevaid transpordivahendeid, eritehnikat ja treilereid, et saavutada soomukite transpordi- ja brigaadi lahinguteeninduse võime.

2.jalaväebrigaadi jalaväepataljonid hoiavad perioodi kestel saavutatud lahinguvalmidust ning valmistavad ette ühe reserv kergejalaväepataljoni isikkoosseisu aastas. Planeerimisperioodi jooksul alustatakse jalaväepataljonide mehhaniseerimisega. Brigaadi suurtükiväepataljoni täiendatakse tulejuhtimisvarustuse ja staabimasinaga. 2024. a. lõpuks saavutatakse kaudtuletegevuse digitaliseerimises esialgne valmidus. 2024. aastaks reorganiseeritakse

¹ keemia-, kiirgus- või bakterioloogilise ohu

² Riigikaitsemajja pidi kolima praegu rendipindadel paiknevad RKIK ja KRA

järeelvetav pataljon liikursuurtükipataljoniks. Brigaadi pioneeripataljonile hangitakse erinevat tüüpi pioneeritehnikat (välkindlustus- ja tõkestamisvõime tõstmise) ja transpordivahendeid ning sellega saavutab pioneeripataljon täieliku tegutsemisvalmiduse toetamiseks brigaadi lahingutegevust. Tagalapataljon hangitakse erinevaid transpordivahendeid, eritehnikat ja treilereid, et saavutada lahingteenindustoetuse (varude veovõime) lahinguvõime brigaadi siseselt. Õhutõrjepataljoni lahingvõimet tõstetakse tulejuhtimis- ja C2 võime elementide hankimisega sarnaselt 1.jalaväebrigaadi õhutõrjepataljoniga, mis tagab brigaadi lahingutegevuse toetuse. Tankitõrjekompanii hoiab 2021/22 väljaõppetsüklis saavutatud uute pikamaa tankitõrjeraketisüsteemidega tegutsemise võimet ning jätkatakse reservüksuste väljaõpetamist.

Koos RKAK 2031 kinnitamisega alustati koheselt maakaitse struktuuride muutmist ja reorganiseerimist üleminekuks 9500 suurusele struktuurile. Vabariigi Valitsuse täiendava lisarahastuse toel suureneb see juba 2024. aastaks 20 000ni. Lisaks sellele sõlmiti lepingud ühekordsete SPIKE SR tankitõrje raketide hankeks, mille tarned tähendavad uut ajajärku maakaitstes, sest vahetavad välja vananenud 90mm tankitõrjekahurid. Täiendavalt hangitakse maakaitse tarbeks erinevaid ratassõidukeid ning side- ja IKT varustust.

Planeerimisperioodi jooksul jätkab sõjaväepolitsei määratud riiklike ja rahvusvaheliste põhiülesannete täitmist, sh järelevalve teostamist kaitseväge distsipliini üle. Sõjaväepolitsei vahipataljon jätkab SA üksuste ettevalmistamist ajateenijate baasil sh 2022.a loodud Põhjadiviisi väekaitsekompanii ettevalmistamist ning riiklike ja Kaitseväge tseremooniate toetamist

Mereväes jätkub olemasolevate võimete alalhoidmine ja arendamine, läbi puuduste kõrvaldamise personali, varustuse, juhtimise- ja side valdkonnas ning taristu arendamise ja parendamise. Toimub uute võimete (rannakaitse raketisüsteemid ning meremiinid) esmane integratsioon uuendatud struktuuri. Tuukriüksuse osas säilitatakse tänaseks saavutatud võime eesmärgiga toetada miinijahtijaid ning tagada piirangutega vastu võtva riigi toetusega seotud kohustused sadamates. Jätkatakse mereolukorra teadlikkuse (MSA - *Maritime Situational Awareness*) arendamist, sh Baltikumi-üleselt. 2023. a alguses integreeritakse mereväe koosseisu PPA piirivalve laevastik ja kaldaradarite süsteem ning vastava valdkonna ülesanded liiguvad PPA-st Mereväele. Vahetatakse välja Mereväe alused Pikker ja Wambola ning hangitakse uus kaldaradarisüsteem.

Õhuväes jätkatakse igapäevast ja aastaringset lennutegevuse käitamist 24/7 põhimõttel, tagamaks õhuratbeoperatsioonide läbiviimist ja liitlaste vastuvõttu. Planeerimisperioodil teostatakse lennuraja remont, tagamaks jätkusuutlik õhuoperatsioonide läbiviimine Ämari lennubaasist. Luure- ja olukorrateadlikkuse tagamiseks jätkatakse lennutegevust selleks varustatud vahenditega. Maapealse õhutulejuhtimise ja õhuratbelennukite sihitamise oskuste väljaõppeks ja alalhoiuks jätkatakse tegevusi senises mahus.

Hoitakse käigus Toetuse Väejuhatuse saavutatud esmavalmidust juhtida logistika- ja toetusoperatsioone ning planeerimisperioodil toimub TVJ hindamisõppus. Jätkatakse RSOM tagamist Eestis paiknevatele ja õppustel osalevatele liitlasüksustele.

Seoses maakaitse täiendavale laienemisele viiakse 2023. aasta jooksul läbi täiendavad õppekogunemised. Traditsiooniliselt jätkub iga-aastaselt õppuse Kevadtorm läbiviimine, mis

on pataljonid taseme hindamise õppus. 2025. aastal toimub järjekordne õppuse SIIL, mis on üksuste formeerimise kontroll ja vähemalt brigaadi taseme hindamisõppus.

Kaitsealane teadus- ja arendustegevus on suunatud väeloo me uute rakenduslike lahendite leidmisele, panustades uute tehnoloogiate alastesse uuringutesse ja sõjaliste otsustusprotsesside kiirendamise projektidesse. Oluliste suundadena jätkuvad riigikaitse lise inimvara ja kaitsetahte teadusuuringud ning uue algatusena käivitub tehnosotsioloogia uurimissuund. Teaduskoostööks liitlastega arendatakse välja kompetentsikeskused küberi, elektroonilise sõjapidamise ning sõja- ja katastroofimeditsiini alal. Sõjateaduste ja doktoriõppe arendamine koostöös ülikoolidega suurendab valitsemisala teadusmõjukust. Platvorm rahvusvaheliseks koostööks loob võimalused kaitsetööstuse ekspordipotentsiaali realiseerimiseks, nt Euroopa Kaitsefondis osalemise kaudu (mh sõjalise mobiilsuse ja modulaarse tulevikulaeva projektides).

Kaitsevalmidus

Kaitsevalmidus					
Tegevuse eesmärk:	Eesti jõuab 2026. aastal lahingusse kaks korda kiiremini kui 2021. aastal.				
Tegevuse kirjeldus:					
Tegevuse mõõdikud	2022 (sihtase)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
Kaitsevalmiduse kõrgendamise otsuse tegemise aeg alates eelhoiatuse saamisest	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel
KOV-del on selged riigikaitse ülesanded	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel	Sihttasemed AK AvTS § 35 lg 1 p 3 prim alusel

Lähtudes Vabariigi Valitsuse RES 2023-2026 koostamise ajal langetatud otsusest on kaitsevalmidus riigieelarves jagatud kaheks programmi tegevuseks – vastuvõtva riigi toetuse teenus programmi tegevuse all „liitlaste kohalolek Eestis“ ning muud kaitsevalmiduse teenused kaitsevalmiduse programmi tegevuse all.

Programmi tegevus: Kaitsevalmidus

Tegevuse eesmärk:	Eesti jõuab 2026. aastal lahingusse kaks korda kiiremini kui 2021. aastal				
Tegevuse kirjeldus:	Kaitsevalmiduse tegevus koondab Kaitseministeeriumi, Kaitseväe ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse teenused, mis on suunatud olukorrateadlikkuse hoidmisele ning täieliku sõjalise lahinguvõime saavutamise kiiruse tõstmisele, samuti PPA-lt Kaitseväele üle antud mereseire ja merereostuse tõrje teenuseid.				
Tegevuse mõõdikud	2022 (algtase)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
Kaitsevalmiduse kõrgendamise otsuse tegemise aeg alates eelhoiatuse saamisest	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga	Info juurdepääsupi iranguga

Selleks, et suurendada sõdimiseks valmisoleku kiiruse tõstmist, on vajalik opereerida tänasest veelgi efektiivsemalt. Formeerimiskiiruse tõstmist käesoleval KMAK perioodil toetab järjepidev õppuste (ka lauaõppuste) ja jätkusuutlik lisaõppekogunemiste korraldamine, mille käigus harjutatakse vastavaid toiminguid saavutades seeläbi piisavalt tasemel efektiivsus kogu formeerimisliinis.

Formeerimisõppused saavad õppuste kalendri loomulikuks osas ning lahinguvalmiduse päevi kasutatakse senisest efektiivsemalt formeerimisliini ja ettevalmistavate tegevuste läbiharjutamiseks. Ühtlasi pannakse suuremat rõhku tegevvälaste teadlikkuse tõstmisele kogu formeerimisprotsessist.

Peamiseks ja kõige aeganõudvamaks tegevuseks valmiduse saavutamisel on operatsiooniala ettevalmistamine ja tegevusvabaduse saavutamine selles. Sinna alla kuulub ka kindlustamine ja tõkkestuse rajamine, mis on väga ajamahukas tegevus. Selleks, et valmisolekut ja lahinguvalmiduse kiirust tõsta, on vaja täpsustada üksuste detailseid lahinguplaane ja tegevuskavasid ning saavutada suurem kaetus lepingutega maa-alade kasutamise osas. Lepingud loovad eelduse operatsiooniala ettevalmistamiseks vajaliku materjali eeladustamiseks, mis toob olulise ajalise võidu valmisoleku saavutamisel.

Sama oluline on ka kogu formeerimis- ja ettevalmistava liini hukukindlus. Selleks planeeritakse täiendavalt hajutada olemasolevaid vahendeid.

Koostöös Riigikantseleiga planeeritakse korraldada riigi poliitilisele juhtkonnale vähemalt kaks korda aastas riigikaitselisi õppuseid.

Mobilisatsiooni kontrolli teostamise eesmärgil korraldatakse igal aastal kaks lisaõppekogunemist kuni pataljoni suurustele üksustele.

Kohalike omavalitsuste üksuste juhtide ülesannete ja rolliselguse ning koordineerimise parandamise eesmärgil korraldatakse täiendavalt riigikaitseminare.

Kaitsevalmiduse poliitikat kujundades tagatakse, et valitsemisala ja riigi poliitika tervikuna on suunatud sõjalise riigikaitse toetamiseks, sh tagatud on tsiviilsektori toetus sõjalisele kaitsele. Poliitika kujundamine kätkeb endas lisaks valitsemisalale ka teisi riigiasutusi ja riiki tervikuna. Õigusaktide koostamisel pannakse senisest suuremat rõhku eelotsuste võimalikkusele toetamiseks sõdimiseks valmisoleku kiiruse tõstmist.

Eesti sõjalist kaitset arendatakse pidevalt ja sellesse panustab kogu ühiskond läbi riigikaitseülesannete ja riigikaitse kohustuste täitmise. Riigikaitseks vajalikud varad on planeeritud ning soetatud ja vajadusel on rakendatud täiendavad meetmed tsiviilsektorist ressursside kaasamiseks.

Tsiviilsektorist on riigikaitseks vajalikud varad vajaduspõhiselt ja kiirelt rakendatavad ning selleks kasutatakse optimaalselt kõiki võimalikke meetmeid, kaasa arvatud asjade sundkasutusse võtmist ning sundvõõrandamist ja ühekordsete riigikaitseülesannete andmist.

Protsesside kiirendamiseks optimeeritakse riigikaitseks vajalikke funktsioone, mis aitavad kaasa esmase iseseisva kaitsevõime kindlustamisele. Selleks koondatakse Kaitseministeeriumi valitsemisala erinevate asutuste vahel killustunult jaotunud riigikaitseks vajalike materiaalsete ressurssidega seotud riigikaitse kohustuste tagamise kompetents tervikuna Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusesse ning Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus korraldatakse ümber hallatavast asutusest valitsusasutuseks.

Ühekordsete riigikaitseülesannete andmise ning asjade sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise protsess on jätkusuutlik ning perioodiliselt testitav.

Tsiviilkriiside või muude ühekordsete situatsioonide toetamisel on Kaitseministeeriumi valitsemisala asutused valmis osutama jätkuvalt abi oma pädevuse ja võimete piires.

Suurendatakse teadlikkust merel toimuvatest tegevustest, valvatakse Eesti territoriaalmerd, kontrollitakse tegevust territoriaalmeres ja tagatakse õiguskorda merealadel ning meresõidu ohutust.

Mereseiresüsteemi üle võtmiseks PPA-lt Kaitseväele on vaja auditeerida seire taristuobjekte, ühendada olemasolev häire- ja valvesüsteem Kaitseväe süsteemidega, laiendada olemasolevat mereväe mereseiresüsteemi ja integreerida see teiste koostööpartneritega, kolida mereväe mereoperatsioonide keskus ja PPA merevalvekeskus.

Miinisadama taristusse tuleb võtta üle mereseire transmissioonisüsteem ning luua turvaline side ja juhtimine ülevõetavatele PPA laevadele. Olemasolevate mereseireradarite tootjapoolse tehnilise toe lõppemisega alates 2025. aastast ei ole enam võimalik olemasolevate radarite jaoks varuosi saada, mis toob kaasa vajaduse mereseire radarite välja vahetamiseks hiljemalt 01.01.2025.

PPA laevadega seotud ülesannete täitmise senise taseme säilitamiseks ja võime suurendamiseks on hiljemalt 2025. aastal vaja välja vahetada patrullaev PVL-103 „Pikker“, mille investeeringu vajadus on PPA 2019. aastal koostatud hinnangu järgi ligikaudu 24 miljonit eurot.

Programmi tegevus: Liitlaste kohalolek Eestis

Tegevuse eesmärk:	Tugevdada Eesti kaitsevõimet ja NATO heidutus- ning kaitsehoiakut, võõrustades liitlaste pataljoni lahingugrupp (NATO enhanced Forward Presence - eFP), NATO Balti õhutorbe missiooni (NATO's Baltic Air Policing - BAP), NATO staabielementi (NATO Force Integration Unit – NFIU) ja rahvusvahelisi sõjalisi õppusi.				
Tegevuse kirjeldus:	Liitlaste kohalolek Eestis tegevus sisaldab Kaitseväe vastuvõtva riigi toetuse teenust liitlaste kohaloleku toetamiseks Eestis. Jätkatakse erinevate liitlasüksuste formaatide võõrustamist ning ollakse valmis võõrustama täiendavaid liitlasi. Vastuvõtva riigi toetus (HNS) koondab endas kõik tegevused, mis on seotud HNS valdkonna rahvusvaheliste, riiklike ning valitsemisala ülestest koordineerivate ning korraldavate tegevustega ning välisriikide relvajõududele lubade menetlemise ja väljastamisega. Kaitsevägi planeerib ja viib ellu saatvate riikide vägede vastuvõtmist ning lõimimist.				
Tegevuse mõõdikud	2022 (algtase)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
Prioriteetsete liitlaste sõjaline kohtolek on kinnistatud	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

Vastuvõtva riigi toetus (HNS) koondab endas kõik tegevused, mis on seotud HNS valdkonna rahvusvaheliste, riiklike ning valitsemisala ülestest koordineerivate ning korraldavate tegevustega ning välisriikide relvajõududele lubade menetlemise ja väljastamisega.

Täiendavalt, Kaitsevägi planeerib ja viib ellu saatvate riikide vägede vastuvõtmist ning lõimimist.

Liitlasüksuste vastuvõtmisel on fookus riikliku võimekuse suurendamisel, tagamaks paremad ning ulatuslikumad tingimused suuremahuliste üksuste võõrustamiseks, luues seeläbi riigile vajalikud julgeolekugarantiid.

Käesolevalt on väljatöötamisel laiendatud kohaloluks vajalike tingimuste parendamine ja väljatöötamine, kus kavas on harjutus- ning väljaõppe võimaluste laiendamine, püsivat kohalolu toetava taristu tarbeks ning kiiret siirumist võimaldavateks lahendusteks vajalike ressursside planeerimine. Samuti on ambitsiooniks suuremahulisteks õppusteks lisavahendite tagamine saavutamaks võimalikult realistlik ja laiapindne arusaam riiklikust valmidusest liitlasüksuste kiireks vastuvõtmiseks.

NATO Madridi tippkohtumise otsuste elluviimiseks alustatakse täiendav liitlaste taristu rajamist Lõuna-Eestisse, kus alustatakse Nursipalu harjutusala laiendamist ning luuakse tingimused täiendavata liitlasüksuste vastuvõtuks kuni 1000 PAX-le.

Programmi tegevus: Kaitsetahe

Kaitsetahe					
Tegevuse eesmärk:	<p>Riigikaitse on kodanikudenteedi vaidlustamatu osa.</p> <p>Tõsta avalikkuse teadlikkust ja stimuleerida avalikku arutelu julgeoleku, riigikaitse ja välispoliitika küsimustes. Tugevdada Eesti kaitsevaldkonda, tuvastades ja analüüsides riigikaitse- ja julgeolekuprobleeme ning pakkudes strateegilisi ja poliitilisi lahendusi. Kaasata ühiskonda laiemalt riigikaitse - riigikaitse on kodanikudenteedi vaidlustamatu osa.</p>				
Tegevuse kirjeldus:					
Tegevuse mõõdikud	2021 (algtase)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
Elanike valmisolek osaleda kaitsetegevuses	57%	66%	73%	79%	85%
Elanikkonna toetus ajateenistusele	84%	85%	87%	89%	90%

Riigikaitseõpetuse populaarsuse hoidmiseks ning selle positiivse mõju suurendamiseks noorte positiivsete hoiakute kujundamisel suhtumisest riigikaitse jätatakse nii õppeprotsessi toetamise kui ainevaldkonna arendamisega kogu perioodi vältel. 2023. aastal soetatakse täiendavad kaitsevälase vormikomplektid, et toetada riigikaitseõpetuse laagrite läbiviimist. Võetakse kasutusele riigikaitseõpetuse toetuse taotlemise keskkond, mis lihtsustab riigikaitseõpetajate tööd toetuste taotlemisel. Samuti alustatakse uue riigikaitseõpetuse õpiku koostamisega. Jätatakse Kaitseliidu baasil riigikaitseõpetuse laagrite läbiviimist, mis võimaldab Kaitseliidul noortele tutvustada organisatsiooni ja seal pakutavaid võimalusi ning tagada laagrite läbiviimine ühtlaselt heal tasemel. Alustatakse järgmise riigikaitseõpetaja kursusega Tallinna Ülikoolis.

Perioodi jooksul antakse välja uus riigikaitseõpetuse õpik. Jätkatakse õpetajaskonna järelkasvu koolitamist ning kaasatakse õppe läbiviimisesse rohkem Kaitseväge ja Kaitseliitu.

Rahvusvaheline Kaitseuringute keskus (RKK) jätkab julgeolekuteemadel oluliste arutelude algatamist nii Eestis kui väljaspool, mis annab panuse Eesti kaitsepoliitika paremasse kujundamisse ning toetab strateegilist mõtlemist Balti ja Põhjala riikide julgeolekuprobleemide üle, mis kätkevad mh nii sõjalist, küber- ja energiajulgeolekut. RKK toetab oma tegevusega KaM defineeritud fookusteemade analüüsi ja teemade viimist rahvusvahelistesse aruteludesse (sh konverentsid: Annual Baltic Conference on Defence ja Lennart Meri Conference) mis läbi on ühiskond riigikaitsealistesse aruteludesse laiemalt kaasatud.

Strateegilise kommunikatsiooni osas jätkub valitsemisala kommunikatsioonistrateegia rakendamine. Jätkatakse meediasuhtlust, infokeskkonna seiret ja analüüsi, korraldatakse ja arendatakse erinevaid meediategevusi, sh sotsiaalmeedias. Täiendavad vahendid on planeeritud valitsemisala teavitustöö tõhustamiseks, sh kaitsetaht arendavateks tegevusteks. Jätkub projektide toetamine, mis aitavad tõsta teadlikkust riigikaitsest ning sellesse panustamisest. Alates 2025. aastast on planeeritud täiendavaid vahendeid, et arendada riigikaitse haridusprogrammi erinevates kooliastmetes eesmärgiga tutvustada Eesti riigikaitse põhimõtteid võimalusega integreerida neid teemasid erinevate õppeainetega.

Kaitseministeeriumi valitsemisalas olevad organisatsioonid on eranditult kõik seotud ka kaitsetahte arendamisega või vähemalt mõjutavad seda oma tegevusega ja seda üsnagi laiuldase kandepinnaga. Just seetõttu on äärmiselt oluline kaitsetaht puudutavate projektide koordineerimine ja valitsemisala ülene vaade erinevatele tegevustele, vältimaks dubleeritud tegevusi ning kasutades riigi ressursse võimalikult efektiivsel viisil. Selle tagamiseks on Kaitseministeeriumil töösse rakendumas Kaitsetahte ümarlaud, mis kaasab valitsusala ameteid ja organisatsioone, see tagab koostööformaadi, kus tutvustatakse kaitsetaht mõjutavaid tegevusi ning analüüsitakse tulemusi. Lisaks annab selline ümarlaud võimaluse koordineerida tegevusi ning leida koostöökohti, mis suuremas vaates tagab selle, et iga kulutatud euro eest saaksime maksimaalset kaitsetaht.

Kogu perioodi vältel jätkatakse kaitsetahte parendamisega seotud MTÜ-de toetamist Kaitseministeeriumi eelarvest. Alates 2023. aastast keskendutakse rohkem noortele suunatud tegevusi pakkuvatele MTÜ-dele just Ida-Viru maakonnas. Kavandatakse suunatud projekte erinevatele sihtgruppidele nagu näiteks venekeelne elanikkond ning Ida-Virumaa ja Narva regioon. Oluline on kohaliku elanikkonna positiivne suhtumine riigikaitsest ja riigikaitsejatesse. Jätkatakse Tagasi Kooli riigikaitsealistest loengutega veebis. Koostatakse tegevuskava ning lahendid tööandjate riigikaitse toetuse suurendamiseks eeskätt tööandjatele asjakohase info edastamise kaudu. 2023. aastal luuakse eeldused tööandjate teavitamiseks nende töötajate kaitsevääkohustuse täitmise osas. Alustatakse reservjuhtidele suunatud teavitustööstuste korraldamisega.

Sõjaväeorkester on mehitatud ja orkestrandid pühendunud. Sõjaväeorkestris töötamine on prestiižne. Sõjaväeorkester tagab riiklike ja kaitsevääalistest tseremooniate kõrgekvaliteedilise teenindamise. Sõjaväeorkester teeb muusikalisi koostööprojekte teiste artistide ja muusikakollektiividega. Sõjaväeorkestrist tellitakse üritustele esinema. Sõjaväeorkester teenib omatulu. 2023. aastal kinnistub sõjaväeorkestri toimemudel sõjamuuseumi koosseisus.

Sõjamuuseum areneb sõjaajaloo muuseumina ja uurimiskeskusena: tutvustab põhjalikult ja huvitavalt Eesti sõjaajalugu muinasajast kaasajani erinevatele publikurühmadele, tuginedes sihipärasele uurimistöole ja kogumispõhimõtetele. Sõjamuuseumi teadustöö arvestab kaitseministeeriumi valitsemisala teadus- ja innovatsioonipoliitikaga. Koostöös Kaitseväe Akadeemia ja Balti Kaitsekolledžiga korraldatakse kord aastas rahvusvaheline sõjaajaloo teaduskonverents. Sõjamuuseum avaldab teadusajakirja „Eesti sõjaajaloo aastaraamat“ on Eestis ja rahvusvaheliselt tunnustatud akadeemiline sõjaajaloo-alane jätkväljaanne. 2023. aastal jätkub püsiekspositsiooni uuendamine ja väliala (interaktiivne soomusrongi ekspositsioon) väljaarendamine. Valmib relvastatud vastupanuvõitluse uurimuse käsikiri. Eeldatavalt toimub senisest märgatavamalt intensiivsem sõjahaudade ekshumeerimine.

Kaitsetahte kujundamise peamiseks aluseks on Kaitseministeeriumi tellitavad avaliku arvamuse uuringud, mis viiakse läbi üks kord aastas kevadel. Samuti on 2022. aasta kevadel valminud uuring riigikeelt koduse keelena mittekõnelevate elanike kaitsetahtest, samuti võetakse arvesse tegevuste planeerimisel riigikantselei tellitavaid elanikkonna seireid.

Uuringute pinnalt tehtavate ettepanekute näol töötatakse välja täpne tegevuskava valitsusalale, mis aastatel 2023–2026 aitab täita konkreetseid tulemusmõõdikuid kaitsetahte arendamisel. Peamisteks tegevusteks siinkohal on Eesti kodanike isamaaliste ja rahvuslike tunnete tugevdamine ning selle täitmise eelduseks on Kaitseleidiu ning tema allorganisatsioonide liikmete arvukuse tõstmine. Kaitsetahte säilitamise ja kasvatamise tarbeks ürituste läbi viimine ning seeläbi suurendada kogukondlikult sidusa ühiskonna väärtuspädevust, lisaks soodustada vastutustundlikku käitumist kodanikuna, luues eeldused ühiskonna kerksuse kasvuks. Samuti on oluliseks kaitsetahte kujundamise osaks kehakultuuri ja spordi arendamine ning väärtustamine, selle eesmärgi täitmiseks on Kaitseleidul planeeritud korraldada või toetada avalikke spordiüritusi.

Kaitseministeerium panustab oma valitsemisalaga laiapindsesse riigikaitsetesse väga erinevatel viisidel, muu hulgas võttes aluseks ka elanikkonna ootusi. Avaliku arvamuse uuringu järgi on suurim murekoht, kuidas tsiviilisikuna tulla toime sattudes kriisipiirkonda ning kuidas toimub elanikkonna evakuatsioon. Selle arendamiseks on Kaitseministeerium tegemas riigikaitseminare kohalikele omavalitsustele. Sellega on võimalik suurendada teadlikkust kõikide osapoolte rollidest ja parandada ametkondade koostöökorraldust.

Planeerimisperioodil analüüsitakse Kaitseleidiu poolt arendatud evakuatsiooni sihtüksuste, vaatlusvõrgustiku, vägivaldatu võitluse võrgustiku ning info- ja kogukonnavõrgustiku kooskõla riigiülese valdkondliku vajadusega ning kujundatakse kokkulepitud standarditele vastavad tellimused Kaitseleidule koos tellija tagatud ressursiga.

Peamised noorte isamaalise kasvatuse arendajad ja läbiviijad on Kaitseleidiu ja tema allorganisatsioonid Kodutütred (KT) ning Noored Kotkad (NK). Selle eesmärk on väärtuskasvatuse kaudu soodustada vastutustundlikku käitumist ja ühiskonna kerksust, lisaks annab see võimaluse Kaitseleidlaste perede ja tutvusringkondade kaudu kaasata suuremat osa ühiskonnast. Väärtustades isamaalist kasvatust, et pakkuda Eestimaa noortele parimaid eneseteostuse ja vaba aja sisustamise võimalusi riigikaitseliste tegevuste kaudu, võimaldab see oluliselt suurendada isamaalist tunnetust ühiskonnas. Noortele suunatud tegevusega suurendab riik tulevikuks nende noorte hulka, kes valivad koolides riigikaitseõpetuse valikainet ja seeläbi ka noori, kes asuvad vabatahtlikult ja positiivsemalt meelestatult ajateenistusse. Peamisteks

tegevusteks on muu hulgas NK ja KT rühmade arvu suurendamine põhikoolides ning organisatsiooniväliste inimeste kaasamine üritustele.

2023. aastal jätkavad NK ja KT organisatsioonid vabatahtlikkusel põhinevat Eestit väärtustavat kasvatustööd rahvuslike tunnete tugevdamisel, kaitsetahte säilitamisel ja kasvatamisel. Väljaõppe kerksuse tagamiseks on vajalik: õppematerjalide digitaliseerimine, tagasiside kogumine veebis; vormirietuse ja varustuse hanked; avaliku suhtluse jaoks infopank; väljaõppes rakendatud uusi erikatseid; noorliikmete jätkamine KL ja Naiskodukaitses (NKK) on toetatud. Noorliikmete arv on kasvanud (kuni 2%), selle tagamiseks on suuremate malevate liikmeskonna kasvamisest üle 600 liikme võimalik luua uus lisanduv noorteinstruktori ametikoht.

Perioodi lõpuks jätkavad NK ja KT organisatsioonid vabatahtlikkusel põhinevat Eestit väärtustavat kasvatustööd rahvuslike tunnete tugevdamisel, kaitsetahte säilitamisel ja kasvatamisel. Väljaõppe tagamiseks on loodud tagasiside süsteem, noorte osaluskoode olemasolu igas piirkonnas ja noorteprojekte on tehtud igas allüksuses, vormirietuse ja rühmavarustuse hanked on läbi viidud. Ühiskonna teadlikkuse uuring on läbi viidud ja oodatav teadlikkus NK ja KT on 80%; noorliikmete jätkamine KL, NKK-s on 20%. Noorliikmete arv perioodi lõpuks on 8600.

Riigikogu regionaalsed toetused, mis on seotud kaitsetahte tegevusega on:

- Kaitseleidule Harju maleva Keila maakaitsekompaniile varustuse soetamiseks, Rapla malevale mobiilse väliköögi soetamiseks toitlustuse korraldamiseks õppustel, laagrites, kriisilukordades ning tegevustoetuseks Harju Maleva Saue kompaniile, kokku 16 000 eurot;
- MTÜ A-kompaniile malevkonna ATV-dega seotud kuludeks 9000 eurot;
- Riigikaitse Edendamise sihtasutusele tegevustoetuseks 18 000 eurot;
- SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon Valga sõjamuuseumi rändnäituste saali juurdeehituseks 39 000 eurot;
- Vabadussõja Ajaloo Selts MTÜ-le Eesti Vabadussõjas langenute mälestusmärkide raamatu trükikulude katteks 5000 eurot.

Programmi tegevus: Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö

Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö					
Tegevuse eesmärk:	Liitlaste toetus Eesti kaitselehenle on tagatud pikaajaliste vägedega täidetud plaanide ning kaitsekokkulepetega.				
Tegevuse kirjeldus:					
Tegevuse mõõdikud	2022 (algase)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
Eesti mõju ning tegusus NATO-s ja Euroopa Liidus on suuremad, kui Eesti suurus seda eeldaks	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

Liitlaste kohalolek Eestis vastab NATO-s kokku lepitud heidutus- ja kaitsehoiakule	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
---	-----	-----	-----	-----	-----

Kaitseministeeriumi rahvusvahelise koostöö tegevused 2023-2026 keskenduvad Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika põhieesmärgi teostamisele kindlustada Eesti sõjaline kaitse. Selleks arendame koostööd liitlaste ja regionaalsete partnerriikidega, töötame aktiivselt kaasa NATO arengutes kollektiivkaitse tugevdamisel ning osaleme julgeoleku tagajana erinevate rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu NATO, EL, ÜRO ja OSCE juhitud kriisiohje- ja rahuoperatsioonides.

Rahvusvahelises koostöös töötame regiooni julgeoleku tugevdamisel nii NATO-s kui liitlaste ja partneritega erinevates kahe- ja mitmepoolsetes formaatides (JEF, Põhjala grupp, Põhja-Balti koostöö, Balti koostöö), mida toetavad Eestist lähetatud kaitseatašeed asukohariikides. Eraldi esiletõstmist vajab kaitsealase koostöö arendamine USA-ga nii USA sõjalise kohaloleku, õppustel osalemise, võimearendusprogrammide kui partnerite toetamise teemal. Koostöö teiste regionaalsete liitlastega ja partneritega (nagu Poola, Saksamaa, Põhjala ja Balti riigid) on suunatud olukorrateadlikkuse ja infovahetuse parandamisele ning Balti-Poola ühise kaitselahendi tugevdamisele, mh kaitsekoostöö kokkulepete kaudu. Eesti kaitselahendi tugevdamiseks töötame liitlasvägede ja siiratavate võimete kohaloleku kindlustamise nimel, eelkõige NATO Eesti liitlaste lahingugruppi panustavate Ühendkuningriigi, Prantsusmaa ja Taaniga. Võimearenduses leiame liitlastega koostöös ja NATO ühisrahastuse toel lahendusi Eesti jaoks oluliste võimete hankimisel. Lisaks jätkame panustamist rahvusvahelisse julgeolekusse osaledes liitlastega koos operatsioonidel ja missioonidel. Detailne ülevaade rahvusvaheliste sõjaliste operatsioonide osalemisest on lisas 7 Rahvusvaheliste sõjaliste operatsioonide ja valmidusüksuste ülevaade.

Abikäepoliitika raames on planeeritud vahendid ja tegevused sihtriikide, sh Ukraina toetamiseks valdkonnapõhiselt (territoriaalkaitse arendamine, küberkaitse, sõja- ja katastroofimeditsiin, rehabilitatsioon, väljaõpe) ning Genfi julgeolekupoliitika teaduskeskusesse panustamiseks abikäeriikide, sh Ukraina õppurite toetamiseks.

Rahvusvahelistes organisatsioonides osalemise eesmärk on saavutada NATO ja Euroopa Liidu kaitsepoliitika toetus Eesti riigikaitsele. NATO-s on oluline tagada Venemaa Ukraina vastase agressiooni järgselt fundamentaalselt muutunud julgeolekuolukorras NATO heidutus- ja kaitsehoiaku tugevdamine, muuhulgas 2022. aasta Madridi tippkohtumise otsuste elluviimine. Euroopa Liidus jätkub Venemaa Ukraina vastase agressiooni järgselt kasvanud Euroopa Liidu kaitsekoostöö arendamine, toetades seejuures NATO kollektiivkaitset, NATO-EL koostööd ning lähedast partnerlussuhet Eesti strateegiliste liitlastega. See hõlmab näiteks Euroopa Liidu strateegilise kompassi jätkutegevuste elluviimist ning Euroopa Liidu rahalise panuse suurendamist Eesti riigikaitse eesmärkide toetuseks, muuhulgas Euroopa Liidu liikmesriikide kaitsevõime arendamisel ning Ukraina ja teiste Euroopa Liidu idapartnerite toetamisel.

Kaitseministeeriumi rahvusvahelise küberjulgeolekualases koostöös jätkame koostöö arendamist liitlaste ja partnerriikidega, panustame aktiivselt NATO arengutesse heidutus- ja kaitsehoiaku tugevdamiseks küberdomeenis ning EL protsessidesse toetamaks Eesti sõjalist küberkaitse võimearendust ning vastupidavust küberohtudele. Jätkame panustamist küberjulgeolekualase teadus- ja arendustegevuse innovaatiliste lahenduste leidmiseks ning

väljaõppe läbi viimisega tõstmaks nii Eesti kui ka meie liitlaste ja partnerite vastavat ekspertiisi ning vastupanuvõimet küberohtudele.

Jätkatakse küberharjutusvälja arendamist sihtasutuses CR14, viiakse koostöös Norra tehnikaülikooliga ellu Open Cyber Range projekti.

2026. aastaks on eesmärk EE initsiatiivil EL alalise struktureeritud koostöö (PESCO) raames 2021. aastal initsieeritud projekti "Küberharjutusväljade föderatsioon" luua koostöös teiste projektis osalevate liikmesriikidega alaline küberharjutusväljade föderatsioon, võimalaks pakkuda kõrgema kvaliteediga küberjulgeolekualast väljaõpet, õppuseid ning keskkonda ka küberruumile tuginevate tehnoloogiate arendamiseks. Eestis paiknev NATO küberkaitsekoostöö keskuse jätkab panustamist NATO kui ka Keskuse liikmete küberkaitsealase väljaõppe ja teadus- ning arendustegevusse koolituste, õppuste, konverentside, uuringute jms tegevuste kaudu.

Eestile on oluline tagada riigi huvide esindamine rahvusvahelistes organisatsioonides ja struktuurides, luua ja säilitada tihedad suhted ja infovahetus oluliste liitlaste ja partneritega ning täita NATO sõjalise juhtimisstruktuuri ametikohti. Eesmärkide saavutamiseks jätkab Eesti 2023. aastal vajalike kohtade täitmist NATO sõjalises juhtimisstruktuuris, kaitseatašeede ametikohtade mehitamist olulistest liitlas- ja partnerriikides, Eesti esinduse mehitamist NATO ja EL juures kui ka kohtade täitmist NATO ja võtmeliitlaste sõjalistes struktuurides välisteenistuse raames, sh läbi Kaitseväge osalemise rahvusvahelistes staapides. Kaitseministeeriumi valitsemisala välisteenistuskohdade mehitamine hinnatakse iga-aastaselt ümber vastavalt rahvusvahelisele julgeolekuolukorrale, Eesti poliitilis-sõjalistele eesmärkidele ja rahalistele ressurssidele.

Rahvusvahelise koostöö edendamisele suunatud õppused lähtuvad käesoleval perioodil erinevatest rahvusvahelise koostöö kokkulepetest (näiteks NATO, PfP ja kahepoolsetest kokkulepetest), Balti riikide koostegevuse kokkulepetest ja õppuste plaanist ning muudest kaitseväge võimearenduse- ja koostööprojektidest (näiteks VJTF, eFP, NRF, NRI, JEF).

Eesti jätkab panustamist rahvusvahelistesse sõjalistesse valmidusüksustesse, kus fookuses on Eesti liitlaskohustuste täitmine NATO reageerimisjõudude (NATO Response Force – NRF) ning NATO valmidusinitsiatiivi (NATO Readiness Initiative – NRI) raames. Samuti jätkab Eesti panustamist UK juhitud ühendekspeditsiooniväe (Joint Expeditionary Force – JEF) valmidusse, mille ülesandeks on sõjalise reageerimisvõime tagamine rahuajal ning kriisi- ja konfliktiolukorras Läänemere regioonis ja Kaug-Põhjas. Osalemisega valmidusüksustes panustab Eesti kollektiivse kaitse toimimisele, mis on vajalik ka Eesti kaitseleheni elluviimiseks. Seetõttu on 2023. aastal plaanis säilitada Eesti panus valmidusüksustesse sarnasel tasemel kui 2022. Detailne ülevaade valmidusüksustes osalemisest on lisas 7 Rahvusvaheliste sõjaliste operatsioonide ja valmidusüksuste ülevaade.

Programmi tegevus: Luure ja eelhoiatus

Luure ja eelhoiatus	
Tegevuse eesmärk:	Võimalikult pikk eelhoiatus väliste ohtude kohta, mis ähvardavad Eestit ja teisi Balti riike.
Tegevuse kirjeldus:	Luure ja eelhoiatus koondab Välisluureameti ja Kaitseväe luurekeskuse tegevused KaM valitsemisala strateegiliste eesmärkide saavutamiseks. Täpsem kirjeldus on riigisaladus. Soovitud luure ja eelhoiatuse valdkonna olukorra kirjeldus 2026. a sisaldub dokumendis KaM reg 15.12.2021 nr 4.1-1/S/21-1086.
Tegevuse mõõdikud	Luure ja eelhoiatuse valdkonna tulemusmõõdikud on juurdepääsupiiranguga ning sisalduvad dokumendis KaM reg 28.04.2022 nr 4.1-1/S/22-43.3.

Planeerimisperioodi jooksul jätkavad Välisluureamet ja Kaitseväe luurekeskus RKAK 2022-2031 suuniste ja otsuste elluviimist, KaM valitsemisala 2021-2026 strateegiliste eesmärkide hulgas kinnitatud luure ja eelhoiatuse eesmärkide saavutamist ning riigi julgeolekuteabe hanke ja analüüsi kava täitmist. Täpsemad tegevused on riigisaladus.³

Programmi tegevus: Riigikaitseinvesteeringute korraldus

Riigikaitseinvesteeringute korraldus	
Tegevuse eesmärk:	Tagatud on, et iga riigikaitseinvesteering euro annab võimalikult palju kaitsevõimet.
Tegevuse kirjeldus:	Riigikaitseinvesteeringute korralduse tegevus koondab Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ja Kaitseministeeriumi teenused, mis on suunatud hangete, taristu ehituse ja korrashoiu ning tootlustamise korraldamisele ja kaitsetööstuspoliitika kujundamisele. Hangetega soetatud kaupade ja teenuste, taristu ning tootlustamise kulud kajastuvad nendes programmi tegevustes, mille eesmärkide täitmiseks soetused tehakse. Kaitseministeeriumi valitsemisala taristu, materjalide ja teenuste planeerimine ja juhtimine baseerub kvaliteetsel andmetel, alternatiivide analüüsil ning säästlike lahenduste

³ Täpsemad tegevused, võimete arendused ja investeeringud sisalduvad dokumendis reg. KaM 08.06.2022 nr 4.1-2/S/22-526.3

	<p>otsimisel. Hanke- ja taristuvaldkonna korraldamisel oleme kõige efektiivsem organisatsioon Eestis.</p> <p>Riigikaitse arengukava (RKAK) elluviimise käigus otsitakse pidevalt võimalusi taristu ja süsteemide loomise ja ülalpidamiskuluside vähendamiseks, säästliku majandamise läbi on RKAK-ga sätestatud väestruktuur välja arendatud ennaktempos.</p> <p>Taristu valdkonnas pakub Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus valitsemisalale säästlikke lahendusi – see tähendab tõendatavalt nii odavaimat ehitushinda kui ka madalaimaid ülalpidamiskulusid. Materjalide ja teenustega tagamisel suudab RKIK iga aastaselt tarnida eelarves planeeritud mahus, kokkulepitud kvaliteedis (vastab Kaitseväe miinimumnõuetele) ja tõendatult säästlikus hinnas materjale ja teenuseid tagades selleks optimaalse tarnijabaasi.</p> <p>Otsitakse paindlikke lahendusi, valitsemisala asutused on Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse jaoks targad tellijad ning rahulolu Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse kui partneriga on kõrge. Väärtustame keskkonda ning rakendame valitsemisala üleselt keskkonnahoidlikke ja -sõbralikke lahendusi nii taristu, teenuste kui materjalide planeerimisel ja hankimisel, et vähendada kogu kaitsesektori keskkonnajalajälge.</p> <p>Toetame kaitsetööstuse innovatsiooni, tootearendust ja ekspordivõimalusi. Teadus-ja arendustegevus on sihistatud ning toetab strateegiliste otsuste tegemist, võimeloomet ja kaitsevalmidust.</p>				
Tegevuse mõõdikud	2022 (sihtase)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
Taristu tervik kasutusmäär (keskmine kasulik pinna kasutusmäär arvatuna eri hoonegruppide kasutusmäärade keskmisena %)	70%	78%	80%	80%	80%
Õigeaegsed tarned	100%	100%	100%	100%	100%
Eesti kaitsetööstuse ekspordimahu kasv aastas, %	0	+15%	+15%	+15%	+15%
Eesti kaitsetööstuse ekspordimaht aastas, eurot	86 mln	99 mln	114 mln	130 mln	150 mln

2021. aasta sügisel alguse saanud ja peale Ukraina sõja algust veelgi hoogustunud ehitushindade kasv ja määramatus tingis juba kavas olevate ehitusprojektide ümberhindamise

ja osaliselt edasi lükkamise järgmisesse otsustusperioodi. Planeerimisperioodil arendatakse põhiliselt uute võimete tagamiseks vajalikku taristut ja kaitsevaldkonna kasvust tingitud puuduvat hoonestust. Samuti on prioriteet liitlaste ja nende toetusega kaasnev taristu.

RKIK kinnisvara portfelli juhtimine jagab taristu valitsemise nelja territoriaalse piirkonna vahel – Põhja, Kirde, Lõuna ja Lääne. Vastava regiooni taristu investeeeringud ja korrashoiukorraldus on ühe juhtimise alla, mis aitab taristu elutsükli tervikuna efektiivsemalt korraldada. Eraldi portfellides on tootlustamine ning harjutusväljadel arenduse ja korrashoiu teenuse tagamine. Aastatel 2023-2026 on teenuse põhiliseks eesmärgiks tagada, et riigikaitseks oleks õigeaegselt olemas toimiv ja ohutu taristu madalaima võimaliku kuluga. Tähelepanu pööratakse ka energiatõhususe tagamisele ja taastuvenergia senisest suuremale kasutusele.

Hangete läbiviimise korraldus lähtub kategooriajuhtimise ja strateegilise hankimise põhimõtetest, mis tähendab analüüsitava teabe andmetele tuginemist ning tootekataloogi jaotust kaheksa kindlaksmääratud kategooria vahel. RKIK on Kaitseministeeriumi valitsemisalas kohustuslikuks keskseks hankijaks Kaitseministeeriumile ja Kaitseväele. Planeerimisperioodil on kavas RKIKi konsolideerida senisest suuremal määral ka Kaitseväe hanked ja ostud. Tihedat koostööd kaitse- ja julgeolekuvaldkonna ühishangete formaadis tehakse nii rahvusvaheliselt teiste riikidega aga ka Eesti siseselt teiste ministeeriumite ja riigiasutustega.

Hangete ja ostude korralduse läbivateks eesmärkideks on avatus turule ja seeläbi konkurentsi tagamine, vajaduste konsolideerimine ja mastaabisäästu saavutamine ning teenuste ja materjali õigeaegne tarnimine.

2022. aastast RKIKi üle viidud valitsemisala tootlustusteenuse funktsiooni kujunemise osas tehakse muutmise otsused, arvestades 2022. aastal läbi viidavaid auditeid ja välja selgitatavaid baastasemeid, eesmärgiga kasvatada kliendirahulolu, säilitades tootlustuse päevaraha nominaalhind ja jälgides päevast kalbraaži määra.

Aastatel 2023-2026 jätkub kaitsevaldkonnast kaitsetööstuse projektide rahastamine, mille eesmärk on suurendada rahvuslikku rikkust, tõstata riigi kaitsevõimet ning panustada ühisesse kaitsevaldkonna lahenduste loomisesse Euroopa Liidus.

Planeerimisperioodil jäävad toetused kaitsetööstusele tasemele 0,8 mln eurot aastas, sellest makstakse tegevustoetust Eesti Kaitsetööstuste Liidule, kaetakse Eesti omaosalus Euroopa Kaitsefondi abil rahastatud EL liikmesriikide ühises kaitsetööstuse arendusprojektides ning toetatakse riigisisestel konkurssidel sihtotstarbeliselt valitud ettevõtteid ja organisatsioone.

Kaitseväge pakub ettevõtetele sõjalist ekspertiisi toodete arendamisel ja testimisel, mis annab samas kaitseväele võimaluse tutvuda uute tehnoloogiatega ning läheneda uuel viisil ka kaitseväge ees olevate probleemide lahendamisele. Kaitsetööstuse innovatsioonivõistluste ja arendusprojektide konkursside abil populariseeritakse kaitsevaldkonna rakenduste loomist ka tsiviilturule orienteeritud ettevõtete seas.

Rahvusvaheline kaitsetööstuskoostöö aitab tihendada riigi suhteid oma liitlastega. Eesti Kaitsetööstuse Liidu missiooniks on pakkuda riigile strateegilist partnerlust valdkondliku tööstuse arendamisel. Liit koondab ühistegevuseks kaitse- ja julgeolekuvaldkonnaga seotud ettevõtteid, kes plaanivad koos teadus-arendusasutustega luua uusi tooteid ja arendada uusi teenuseid.

Programmi tegevus: Riigikaitsealine inimvara

Riigikaitsealine inimvara					
Tegevuse eesmärk:	Ajateenistusel põhinev reservvägi on võrreldaval tasemel NATO valmidusüksustega.				
Tegevuse kirjeldus:					
Tegevuse määrad	2022 (algtaase)	2023 (sihttaase)	2024 (sihttaase)	2025 (sihttaase)	2026 (sihttaase)
Vabatahtlikult ajateenistusse tulemise määr	61%	66%	69%	72%	75%
VV tegevuskavas toodud tegevuste täitmine		100%	100%	100%	100%
KaM tööplaanis toodud tegevuste täitmine		100%	100%	100%	100%
Toetused on vajaduspõhiselt välja makstud	100%	100%	100%	100%	100%

Jätkatakse riigikaitseõpetust õpetavate koolidele toetuste eraldamist õppevahendite soetamiseks ning õppekäikude ja välilaagrite korraldamiseks. Toetuste maht võrreldes varasemaga mõnevõrra tõuseb. Olemas on toimiv protseduur toetuste eraldamiseks ja sihipärase kasutamise kontrollimiseks. Riigikaitseõpetuse laagrite läbiviimiseks tagatakse vajalik varustus. Samuti jätkatakse riigikaitseõpetajate koolitamisega. Lisaks jätkatakse klassiga ja sõpruskonnaga ajateenistuse võimaldamist, mis motiveerib noori ajateenistusse asuma ja välistama negatiivsed kogemused, mis sisseelamisperioodil tekkida võivad.

Muudatustena uuendatakse kaitseväge teenistusse asujate terviseseisundi hindamist ning luuakse asendusteenistusele reservteenistus. Arstlike komisjonide reform tõhustab tulevaste ajateenijate tervisekontrolli ja muudab selle läbiviimise mugavamaks. Ajateenistusse asuja ei pea enam tervise infosüsteemi andmete avamiseks andma eraldi nõusolekut ega tooma perearsti tõendit, sest kogu vajalik eelinfo on arstile juba kättesaadav. Reaalne tervisekontroll (st arstlik läbivaatus ja terviseuuringud) tehakse ainult juhul, kui olemasolevate terviseandmete põhjal ei ilmne asjaolusid, mis välistavad kaitseväge teenistusse asumise.

Jätkatakse tegevustega naiste osakaalu suurendamiseks kaitseväge teenistuses.

Tegevusteenistuspensionid ja muud sotsiaalsed tagatised on kaitseväge lastele tagatud ning nende kulu on planeeritud konkreetse aasta eelarvesse. Ühest küljest on teenuse toetuste kulu raske või võimatu ette prognoosida, mis võib mõjutada eelarve planeerimist kuna ei ole mõtet eelarvet kinni kirjutada nn igaks juhuks. Seega oleme hoidnud meetmete raha eraldamist konservatiivses mahus. Pensionite osas on olemas tõhus prognoosimismudel, kuid määravaks saab siin nii pensioniindeksi tegelik kujunemine võrreldes prognoosidega ning tegevväelaste

prognoosimatu teenistusest pensionile jäämine - näiteks 2021. aasta lõpus aset leidnud koondamised lisasid pensioni saajate hulka 17 täiendavat isikut.

Kaitseministeeriumi valitsemisala personalitöö efektiivsemaks ja professionaalsemaks korraldamiseks konsolideeritakse personalitöö osutamise Kaitseressursside Ametisse. Konsolideerimine ja personaliinfosüsteemide arendamine võimaldavad vähendada personaliteenust pakkuvate töötajate hulka. Lisaks saab konsolideerimise tulemusel suurendada töötajate spetsialiseerumist, mis tõstab teenuse professionaalsust. Reformi eesmärkide täitmist hinnatakse personalitöö efektiivsuse indeksi ning personaliteenuste rahulolu indeksi kaudu.

Jätkatakse sõjaväelise taseme- ja täiendusõpe andmist nii Eestis kui ka välisriikides (Kaitseväe Akadeemia (KVA) ja Balti Kaitsekolledž BDCOL). KVAs alustab iga-aastaselt ohvitseri I taseme õpinguid vähemalt 70 kadetti, mis tagab ohvitserkonna stabiilse kasvu ja taseme hoidmise. Kaitseväe iga tasandi juhtivkoosseis on saanud kaasaegse sõjalise väljaõppe, mis annab kvalitatiivse eelise lahingutegevuse juhtimisel.

2023 aastal võetakse vastu ja rakenduvad kaitseliidu seaduse muudatused, mis loovad paindlikkuse Kaitseliidu organisatoorse ülesehituse kujundamisel, muudavad paindlikumaks liikmeks võtmise regulatsiooni ning viivad osad teenistusega seotud toimingute tegemise madalamale juhtimise tasemele, mis muudab otsustusprotsessi kiiremaks. 2023. aastasse on planeeritud analüüsid ja väljatöötamiskavatsuse koostamine soodustamiseks reservis olevate isikute kaasamist väljaõppe korraldamisse, kaitseväeteenistuskohustuslaste üle arvestuse pidamise ühtlustamiseks. Rakendatakse uus tervisenõuetele vastavuse hindamise korraldus ning teostatakse mõjude järeelhindamine. Planeerimisperioodil valitsemisala asutuste personali planeering on toodud lisas 4.

Ajateenistuse korralduses planeerimisperioodil muutusi ette ei nähta. 2023. aastal tõuseb ajateenistusse võetavate kutsealuste arv 3800ni ning aastal 2025 4000ni jäädes sellele tasemele püsima. Toetamiseks ajateenistuses antavat väljaõpet alustatakse 2023. aastal jaanuari ja juuli kutsesse võetud B-kategooria juhtimisõigust eelnevalt omanud ajateenijatele ajateenistuse lõpus juhtumisõiguse kompenseerimist 1000 euroga. Vastav eelnõu on välja töötamisel. Soodustamiseks ajateenistuse läbimist alustatakse 2023 ajateenijatele, kellel on eluasemelaen, intresside hüvitamist. Suuremat rõhku pannakse ajateenijate teenistuse rahulolule, mida hinnatakse jooksvalt ning luuakse planeerimisperioodil motivatsioonimehhanism tegevväelastele soodustamiseks nende isikliku panust. Ajateenistuse väljaõppe administratiivne toetamine viiakse tervikuna üle „Tahvel“ keskkonda ning luuakse administratiivselt lihtne võimalus väljastada ajateenistuse lõpus täiendusõppe tunnistus.

Reservteenistusse ilmunute määra tõstmiseks ja kvaliteedi hoidmiseks suurendatakse reservväelaste kaasamist Kaitseväe tegevustesse ning reservteenistuse poliitika loomisesse. Lisaks luuakse reservis olevale isikule kasutajasõbralikumad ja efektiivsemad tingimused Kaitseministeeriumi allasutustega suhtlemiseks ning haldustegevuste läbiviimiseks. Viimase saavutamiseks arendatakse edasi veebilehte kaitsevaeteenistus.ee, kus reservis olev isik saab isikustatult informatsiooni Kaitseväe tegevustest, võimaldab esitada digitaalselt kõik teenistusega seotud dokumendid, tõstab sõjaaja üksuse ülema olukorrateadlikkust ja võimaldab reservjuhtidel haarata initsiatiivi oma üksuse taseme tõstmiseks. Reservjuhtide kvaliteedi kõrgel hoidmiseks hakatakse korraldama erinevaid vabatahtlike üritusi, mis suurendavad osaleva koosseisu teadlikkust ja ühtekuuluvustunnet. Sellisteks üritusteks on lisaks juba

toimuval ka kaks korda aastas läbiviidav reservjuhtide seminar, sõjaaja üksuste korraldatavad reservväelaste päevad, kui ka suurem kaasatus oma üksuse väljaõppelistesse tegevustesse. Reservis olevate isikutele luuakse paindlik võimalus osaleda periooditi Kaitseväe tegevustes. Selliste võimaluste tekitamine vähendab tegevväelaste koormust ning suurendab reservis oleva isiku professionaalsust.

Riigikogu regionaalsed toetused, mis on seotud riigikaitse inimvara tegevusega on:

- Eesti Vigastatud Võitlejate Ühingu toetus ühingu ruumide soetamiseks 10 000 eurot ning tegevustoetuseks 3000 eurot;
- MTÜ Eesti Kaitseväe Veteranid tegevustoetuseks 10 000 eurot.

Investeeringud

Investeeringud käibemaksuta, tuhandetes eurodes

Tabel 2. Investeeringud käibemaksuta, tuhandetes eurodes

Investeeringud käibemaksuta	2023	2024	2025	2026
Kaitseotstarbeline erivarustus	124 670	173 637	169 996	255 542
Kaitseinvesteeringute programm	9 125	5 417	39 167	0
Hoonete ja rajatiste soetus ja renoveerimine	44 767	49 580	36 353	8 307
Litlaste taristu	31 458	0	0	0
Radarid taastuenergia statistikakaubanduse ülekantud vahendites	11 133	4 167	3 333	0
Radarite taristu statistikakaubanduse vahenditest	3 583	1 833	0	0
Masinad ja seadmed CO2 kvoodimüügi tuludest	12 686	5 833	0	0
CO2 kvooditulust rahastatav investeering	6 446	0	0	0
Maa soetused	6 500	0	0	0
Inventar	522	286	295	286
IT investeeringud	4 051	2 639	1 984	3 219
Masinad ja seadmed	2 428	2 552	497	472
Muud investeeringud	8 625	12 460	7 684	2 555
<i>Kokku</i>	<i>265 994</i>	<i>258 405</i>	<i>259 309</i>	<i>270 381</i>

Programmi juhtimiskorraldus

Programmi juht on Kaitseministeerium. Programmi tegevuse tasandi juhid on Kaitseministeeriumi asekanterid, kes tagavad eesmärkide seadmise ning nende elluviimise koostöös valitsemisala asutustega, kelle teenused kuuluvad vastava programmi tegevuse alla.

Valitsemisala planeerimise, otsuste elluviimise ja aruandluse protsessi juhib Kaitseministeeriumi kaitseplaneerimise asekanter läbi tema alluvuses asuvate osakondade. Sisuline koordinatsioon toimub riigikaitse planeerimise osakonna juhtimisel. Programmi tegevuste aruandlus ning eesmärkide täitmise seire toimub jooksvalt sagedusega neli korda aastas. Aruanded (personali, hankekava, taristukava, lahinguvalmiduse ning kaitseväe teenistuse osas) esitatakse Kaitseministeeriumi vastavatele osakondadele. Programm ajakohastatakse valitsemisala arengukava koostamise käigus ja vaadatakse üle riigi eelarvestrateegia koostamise ajal.

Programmi kinnitab kaitseminister.